

Uusi sananparsikirja.

Uudenmaan sananparsia. Keräyttänyt ja julkaissut Eteläsuomalainen Osakunta. Toimittanut *Maila Saarto*, kuvittanut *Erkki Tuomi*. Porvoo 1945. 148 s. WSOy.

Valikoimien julkaiseminen ylioppilasosakuntien toimesta suoritettussa sananparsien suurkeräyksessä kertyneistä aineksista on sodan aiheuttaman tauon jälkeen taas päässyt jatkumaan. Tällä kertaa on vuorossa Eteläsuomalainen Osakunta, jonka alueelta kootuista sananparsista seuloitun 1355 numeroa käsittävän kokoelman on toimittanut maisteri Maila Saarto.

Toimittajan voitettavina ovat olleet samat vaikeudet kuin aikaisempienkin sananparsikirjojen laatijoiden: ei ole ollut suinkaan helppoa valtavasti suuresta sananparsimäärästä — Uudeltamaalta sananparsia on kerätty yli 40.000 — valikoida tiivistä ja suppeaa kokoelmaa, joka kyllin monipuolisesti kuvastaisi kokonaisuutta ja edustaisi sen parasta osaa. Lisäksi on nimenomaan nyt puheena olevassa tapauksessa esiintynyt sellaisia vaikeuksia, joita edellisten kokoelmien toimitustyössä ei ole ollut. Toimittaja huomauttaakin alkusanoissaan siitä tosiseikasta, että Uusimaa ei ole heimollisesti eikä kielellisesti eheä alue. Eräiden sen pitäjäin sananparret ovat siten hämäläisiä, eräiden varsinaissuomalaisia, eräiden vaikkapa eteläkarjalaisia yhtä hyvin kuin »uusmaalaisia», ja ne olisivat siten oikeastaan kuuluneet näiden alueiden kokoelmiin, joihin niistä ehkäpä parhaat toisiin maakuntiin kuuluvista naapuripitäjistä kerättyinä ovat joutuneetkin. Täten toimittaja on ollut pulassa yrittäessään itse asiassa varsin erilaisilta alueilta peräisin olevia sananparsia yhdistää kokonaisuudeksi, jonka pitäisi edustaa tiettyä, vain eräässä mielessä yhtenäistä

maantieteellistä piiriä. Ikävän rajoituksen on asettanut myös se, että hänen on ollut pyrittävä olemaan toistamatta ennen ilmestyneissä sananparsikirjoissa jo julkaistua ainesta — sananparsista useat eivät tietenkään, enempää kuin muutkaan henkisen kansankulttuurin ilmiöt, esiinny vain joidenkin ahtaiden paikallisten rajojen puitteissa; suuri osa niistä tunnetaan jopa koko maassa. Uudenmaan sananparsisto on sitäpaitsi monesta muusta maakunnasta kerättyyn verrattuna melkoisen köyhä.

Jälkiä näistä vaikeuksista tietenkin on jäänyt näkymään: se, että sananparsien murreasu on varsin kirjava, on omiaan antamaan lukijalle vaikutelman eräänlaisesta hajanaisuudesta; paljon mehevimpä sananparsia on jo ennen julkaistuinä ollut jätettävä pois. Tämä ei tietenkään ole toimittajan syy. Hänen ansiokseen on sen sijaan luettava, että kirjasta sittenkin on tullut perin hauska, jopa kaikesta huolimatta sangen uusmaalainenkin. »Uudenmaan sananparret» sisältävät taitavasti valikoituna ja tarkoituksenmukaisesti järjestettynä varsin runsaasti sekä varteenotettavaa perinnäistä elämänviisautta että huumoria, joka usein esiintyy vain pienenä, viisaana hymynpilkkeenä silmäkulmassa, mutta toisinaan myös leveästi nauraa hohottavana, kämmenillä polviin läimäyttävänä pilkantekona. Kirja puolustaa kunnialla paikkaansa osakuntien sananparsikokoelmien joukossa.

Erkki Tuomen riemukas kuvitus säestää tekstiä mainiolla tavalla.

J. H:la